

Deepfake – jak radzić sobie z manipulacją materiałów.

Sztuczna inteligencja w istotny sposób oddziałuje na naszą codzienność. Jest powszechnym narzędziem, które „ułatwia” i znacząco „przyśpiesza” naszą pracę, nasze poszukiwania informacji. Także w edukacji, w wielu aspektach otwiera nowe możliwości, porównuje dotychczasowo opracowane rozwiązania. Z drugiej strony realnie ogranicza kreatywność, bazując na istniejących już wzorach. Nieodłączną częścią AI jest obraz, w szczególności zjawisko deepfake.

Deepfake (zbitka wyrazowa od ang. *deep learning* „głębokie uczenie” oraz *fake* „fatszywy”) – to wygenerowane lub zmanipulowane przez sztuczną inteligencję obrazy, treści dźwiękowe lub treści wideo, które przypominają istniejące osoby, przedmioty, miejsca, podmioty lub zdarzenia, które odbiorca mógłby **nieśluszenie** uznać za autentyczne lub prawdziwe.

[<https://pl.wikipedia.org/wiki/Deepfake> z dnia 14.12.2025r.]

Kolejną trafną definicją za NASK (Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa) jest określenie deepfake czarną twarzą sztucznej inteligencji.

Deepfake spełnia wiele funkcji. Jedną z nich jest funkcja rozrywkowa, wykorzystywana w przemyśle filmowym, gdzie daje możliwość odmłodzenia aktorów (np. *Indiana Jones i Tarcza Przeznaczenia* (2023) – odmłodzono Harrisona Forda; *Irlandczyk* (2019): - odmłodzono Roberta De Niro, Al Pacino) lub wręcz ich ekranowego wskrzeszenia (*Szybcy i wściekli 7* (2015) po tragicznej śmierci Paula Walkera; *Łotr 1. Gwiezdne wojny – historie* (2016) - W tym filmie cyfrowo odtworzono postać Wielkiego Moffa Tarkina, granego pierwotnie przez Petera Cushinga, który zmarł w 1994 roku). W polskiej branży filmowej, deepfake został zastosowany w 35 sezonie, w 589 odcinku *Świata według Kiepskich* dla postaci Arnolda Boczka oraz Mariana Paździocha. Kolejnym przykładem może być film *"Bliźniak"* (2019): w którym fabuła opiera się na założeniu, że Will Smith walczy ze swoim znacznie młodszym klonem – klon został całkowicie stworzony przez AI/ deepfake.

Obecnie popularne wystawy immersyjne znanych twórców np. van Gogh; Monet; Picasso, dzięki zastosowaniu tej technologii dają możliwość „zanurzenia” się w świecie i dziełach twórcy.

Statystyki pokazują, że 84% Polaków zetknęło się z fake newsami, a 90% uwierzyło w jakąś fałszywą informację. Zjawisko to ma trend rosnący, zaś jako główne źródło dezinformacji wskazywane są portale informacyjne i media społecznościowe, gdzie mamy do czynienia z fake newsami, tworzeniem fałszywych kont prezentujących zmanipulowane zdjęcia i video, trollingiem. Jako główne obszary podatności na manipulację wymieniano klimat, energetykę, zdrowie i politykę. Alarmujący jest fakt, że 19% badanych nie sprawdza wiarygodności źródeł internetowych. Tylko 22% respondentów słyszało o fact-checkerach, a 5% z nich korzysta.

(<https://jns.pl/aktualnosci/deepfake-ai-cicha-katastrofa-dlaczego-58-polakow-nieswiadomie-zagraza-twojemu-biznesowi-dp1.html> z dnia 14.12.2025r.).

Kolejną funkcją deepfake jest funkcja dyskredytacyjna, która poprzez ośmieszenia, atak, ma za zadanie umniejszyć rangę zdarzenia lub osoby. Najbardziej popularne odtworzenia filmów stworzonych w tej technologii deepfake, które uzyskały największą liczbę odsłon to np. film z Tomem Cruisem który opowiada żarty o Michaiile Gorbaczowie. Jego stworzenie to 2,5 miesiąca

przygotowań sobowtóra Toma Cruisa - Milsa Fishera, podczas których ćwiczył on ruchy i mimikę Cruisa. Film zebrał 11 milionów wyświetleń. Stworzono także film prezentujący treści pornograficzne z jedną z najpopularniejszych i najbogatszych obecnie piosenkarek – Taylor Swift, który miał podważyć jej renomę artystki.

Zastosowanie narzędzie deepfake do nagranie rozmowy telefonicznej Joe Biddena, które zostało wykorzystane na początku 2024 roku, tuż przed prawyborami prezydenckimi w New Hampshire, podczas wiecu wyborczego, kiedy tysiące wyborców otrzymało automatyczne połączenia telefoniczne z głosem prezydenta Joe Bidena, który namawiał ich do pozostania w domu i oszczędzania głosu na wybory w listopadzie zajęło 20 min i kosztowało 1\$ (źródło również za Max Cyrek z 25.10.2025r. www.cyrekdigital) i uświadomiło jak ogromna role i funkcję manipulacyjną, a przez to kształtującą nowa rzeczywistość ma deepfake.

Deepfake jako nierozłączna część AI jest faktem. Należy być wyczulonym odbiorcą, który wątpi, podważa informacje i racjonalnie analizuje możliwość bycia zmanipulowanym.

Może też być wykorzystany w sposób właściwy – np. do tworzenia interesujących zajęć.

SCENARIUSZE ZAJĘĆ:

Scenariusz1:

Celem zaktywizowania uczestników do dyskusji przyjmijmy założenie, że stworzone w technologii deepfake wypowiedzi danej postaci historycznej mogą zacząć być cytowane jako prawdziwe? Co by się stało? Jak wpłynęłoby to na naszą rzeczywistość?

Czy powinniśmy obawiać się, że tak właśnie może wyglądać przyszłość?

Przeprowadźmy wspólnie taką rozmowę z prezentacją na projektorze.

Studenci mogą zmodyfikować obraz postaci historycznej w deepfake według swoich wyobrażeń dostosowania jej do czasów współczesnych zaś do realizacji głosu wykorzystać syntezatory mowy np. Synthesia lub heygen

Scenariusz 2

Nauka wymowy – skierowany dla studentów/ dorosłych uczących się na poziomie A2

Uczący się opracowuje np. autoprezentację, tworzy awatara i nagrywa swoją wypowiedź po kilkukrotnym przesłuchaniu jej wykonania np. przez Snoop Dog'a. Następnie porównuje nagranie z mową syntetyczną stworzoną w Speechify lub Balabolka (program Uniwersytetu Warszawskiego stworzony głównie z myślą o dyslektykach, osobach ASD i ADHD)

Scenariusz 3 – podcast kryminalny

- Tworzenie narracji: **Zdarzenie fikcyjne:** studenci wymyślają fikcyjną, intrygującą historię (np. zaginięcie cennego obrazu, dziwne zjawisko pogodowe, tajemniczy gość w mieście). Ćwiczenia przymiotników opisujących miejsce zdarzenia i przedmiot.
- **Pisanie skryptu (Świadek Anonimowy):** studenci piszą skrypt relacji "świadka zdarzenia". Skrypt musi zawierać:
  - Chronologię wydarzeń. – ćwiczenia czasów przeszłych

- Opis emocji (strach, zdziwienie, niepewność). – ćwiczenia przymiotników wyrażających emocje
- Wykorzystanie mowy zależnej do zrelacjonowania czyichś słów (np. "He claimed that...", "She mentioned she saw...").
- Długość: ok. 2-3 minuty czytania.
- **Generowanie "Anonimowego Głosu"** (Praca domowa lub w laboratorium IT)
- **Nagrywanie Audio:** Studenci nagrywają swój skrypt, starając się nadać mu emocjonalny, podcastowy ton, ale dbając o poprawność wymowy na poziomie B2.
- **Anonimizacja (Deepfake):** Korzystając z narzędzia deepfake/AI voice generatora (np. darmowe wersje ElevenLabs, Descript lub podobne, które pozwalają na zmianę głosu lub twarzy), uczniowie "anonimizują" swoją relację. Mogą:
  - Użyć syntetycznego głosu, który brzmi inaczej niż ich własny (voice cloning/changing).
  - Lub, jeśli narzędzie na to pozwala, podłożyć swój głos pod zdjęcie fikcyjnego, "anonimowego" awatara.
- **Montaż:** Finalnym produktem jest plik audio lub krótki filmik, który brzmi jak fragment autentycznego podcastu śledczego

Zastosowanie AI/ deepfake do opracowania zajęć angażujących studentów jest oczywiście nieporównywalne z wykorzystaniem prac stworzonych przez AI zaś prezentowanych jako własne. Dlatego należy pamiętać i korzystać z narzędzi do wykrywania AI/ deepfake.

Deepfake – strony do wykrywania grafiki

<https://deepware.ai/>

<https://socradar.io/blog/top-10-ai-deepfake-detection-tools-2025/>

AI – prace tekstowe:

- SEOWriting.ai

- copy.ai

- Jasper.ai

Przed wszystkim zaś warto pamiętać o regulacjach prawnych, które są opracowane i w sposób przejrzysty i klarowny informują o prawidłowym wykorzystaniu AI/ deepfake -

<https://ai.usz.edu.pl/>

Warto korzystać z udogodnień AI/ deepfake nie tylko po to aby ułatwić i urozmaicić codzienną pracę, ale przede wszystkim po to, aby nie pozostać za innymi, za intensywnie i nieustannie zmieniającym się otoczeniem i rzeczywistością. Świadomość powszechności wykorzystywania deepfake do manipulacji umożliwi sceptyczny i analityczny odbiór docierających do nas informacji.